

Музеј града Београда
Змај Јовина 1,
Београд

Рецензија

Наслов: *Јеримија Станојевић. Фотографије*

Уредници: Ангелина Банковић и Иван Петровић

Аутори текстова: Михаило Васиљевић, Иван Петровић, Ана Ереш и Ангелина Банковић

Издавач: Музеј града Београда, Београд

Година: 2022.

Обим и структура дела: укупно 265 страница, са 17 илустрација уз текстуалне прилоге и 190 репродукција фотографија. Монографију чине две целине. Једно су текстуални прилози, укључујући Предговор (са преводом на енглески) и четири ауторска текста, као и пратећи методолошки апарат (библиографија, извори, скраћенице и биографије аутора текстова). Другу целину чине репродукције 190 фотографија Јеримије Станојевића.

Мишљење о делу

Предмет монографије насловљене *Јеримија Станојевић. Фотографије* јесу фотографије пуковника Јеримије Станојевић који је у периоду од 1929. до 1934. године систематично фотографисао Београд. Издавач је Музеј града Београда у оквиру чије Збирке за архитектуру и урбанизам се чува 2.286 Станојевићевих фотографија.

Значај фотографија Јеримије Станојевића већ више деценија уназад је препознат међу истраживачима који су се ослањали на визуелну грађу и перципирали фотографију као важан и богат извор информација у изучавањима урбанистичког и архитектонског развоја Београда. Са ширењем друштвених мрежа репродукције Станојевићевих фотографија постале су присутне на бројним интернет платформама и форумима и на тај начин доступне широком кругу многих који су, у најширем смислу, заинтересовани за историју Београда. Да Станојевићев опус буде видљив и доступан истраживачима и јавности допринело је и ангажовање кустоса Збирке за архитектуру и урбанизам у Музеју града Београда. Иницијално, Дивна Ђурић-Замоло, први кустос Збирке, учинила је да Станојевићеве фотографије буду похрањене у Музеју и потом први пут јавно презентоване на посебној изложби (1973) и кроз публикување пратећег каталога (1975). Садашњи кустос Збирке, др Ангелина Банковић, ослањајући се на савремене музеолошке концепте, као и на нове медије и могућности дигитализације, посвећено ради на даљој доступности, видљивости, презентацији и новим сагледавању Станојевићевог дела.

У таквом контексту настала је монографија *Јеримија Станојевић. Фотографије* која има намеру да баци ново светло на овај изузетан опус и драгоцену музејску колекцију. У фокусу уредника монографије и аутора тематских текстова јесте сама фотографија као визуелни медиј. Аутори текстова – два визуелна уметника и две историчарке уметности –

определили су се да из перспективе својих вокација посматрају фотографије Београда које је направио Јеремија Станојевић. Тако они Станојевићево стваралаштво тумаче из угла визуелне уметности, визуелне културе, историје фотографије и музеолошких студија. На тај начин, они додају нови слој досадашњој употреби Станојевићевих фотографија као документа који говори о граду, његовим улицама, архитектури, друштвеним процесима и трансформацијама. Посматрајући Станојевићеве фотографије као документ унутар историје фотографије у монографији се преиспитују Станојевићеве почетни импулси и мотиви за снимање фотографија, историјски тренутак и контекст у коме их је снимао, разматрају се аспекти постојања или одсуства уметничког и естетског на њима, као и веза између личности и талента фотографа и фотографије као финалног производа. Важан допринос монографије представљају и нови подаци о Јеремији Станојевићу, његовим колекционарским аспирацијама и деловању, уз први целовит приказ разноврсних предмета које је сакупљао (разгледнице, карте, фотографије других аутора, итд.), а који се једним делом такође чувају у Музеју града Београда.

Централа део монографије чини избор од 190 репродукција фотографија Јеремије Станојевића. Уредници су, како наводе у Предговору, начинили избор за који су сматрали да на најбољи начин илуструје Станојевићено стваралаштво, посебно се фокусирајући на естетску компоненту. Усредсређеност монографије на фотографију подржана је и одлуком да репродукције буду увећане више од два пута у односу на оригиналне димензије (оригинали су око 9 x 6 цм) и додатно је подцртана сведеним потписима који дају само основну информацију о локацији на којој је фотографија направљена. Тиме је читаоцима омогућено да лакше уоче информације које фотографије носе, али је и дат подстицаје за нова читања.

Закључак и оцена

Монографија *Јеремија Станојевић. Фотографије* представља важан допринос сагледавању Станојевићевог стваралаштва на пољу фотографије, његовог деловања као колекционара, као и допринос у проширивању тумачења и перцепције његовог дела. Тако компонована књига је од посебног значаја за музејске раднике, запослене у другим установама културе, научно-академску заједницу, али и за све заинтересоване за историју фотографије и историју Београда. Из свих тих разлога са посебном пажњом и задовољством препоручујем монографију за објављивање.

У Београду, септембар 2022. године

др Злата Вуксановић-Мацура

виши научни сарадник

Географски институт „Јован Цвијић“ САНУ